

Bezinning 292: Als ik sterf, zal ik leven ¹

Johannes 11,1-45 = 5° vastenzondag A-jaar ²

Het Woord

Er was iemand ziek, een zekere Lazarus uit Betanië, het dorp waar Maria en haar zuster Marta woonden – dat was de Maria die Jezus met olie gezalfd heeft en zijn voeten met haar haar heeft afgedroogd; de zieke Lazarus was haar broer.

De zusters stuurden iemand naar Jezus met de boodschap: 'Heer, Uw vriend is ziek.' Toen Jezus dit hoorde, zei Hij: 'Deze ziekte loopt niet uit op de dood, maar op de eer van God, zodat de Zoon van God geëerd zal worden.' Jezus hield veel van Marta en haar zuster en van Lazarus. Maar toen Hij gehoord had, dat Lazarus ziek was, bleef Hij toch nog twee dagen waar Hij was. Daarna zei Hij tegen zijn leerlingen: 'Laten we teruggaan naar Judea.'

'Maar rabbi,' protesteerden de leerlingen, 'de Joden wilden U stenigen en nu wilt U daar toch weer naartoe?' Jezus zei: 'Telt een dag niet twaalf uren? Wie overdag loopt, struikelt niet, want hij ziet het licht van deze wereld, maar wie 's nacht loopt, struikelt doordat hij geen licht heeft.' Nadat Hij dat gezegd had, zei Hij: 'Onze vriend Lazarus is ingeslapen, Ik ga hem wakker maken.' De leerlingen zeiden: 'Als hij slaapt, zal hij wel beter worden, Heer.' Zij dachten dat Hij het over slapen had, terwijl Jezus bedoelde dat hij gestorven was. Toen zei Hij hun ronduit: 'Lazarus is gestorven en om jullie ben Ik blij dat Ik er niet bij was: nu kunnen jullie tot geloof komen. Laten we dan nu naar Hem toe gaan.' Tomas (dat betekent 'tweeling') zei tegen de anderen: 'Laten ook wij maar gaan, om met Hem te sterven.'

Toen Jezus daar aankwam, hoorde Hij dat Lazarus al vier dagen in het graf lag.

Betanië lag dicht bij Jeruzalem, op een afstand van ongeveer vijftien stadie, en er waren dan ook veel Joden naar Marta en Maria gekomen om hen te troosten, nu hun broer gestorven was.

Toen Marta hoorde dat Jezus onderweg was, ging ze Hem tegemoet, terwijl Maria thuisbleef. Marta zei tegen Jezus: 'Als U hier was geweest, Heer, zou mijn broer niet gestorven zijn. Maar zelfs nu weet ik dat God U alles zal geven wat U vraagt.' Jezus zei: 'Je broer zal uit de dood opstaan.' 'Ja,' zei Marta, 'ik weet dat hij bij de opstanding op de laatste dag zal opstaan.' Maar Jezus zei: 'Ik ben de opstanding en het leven. Wie in Mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft, en ieder die leeft en in Mij gelooft zal nooit sterven. Geloof je dat?' 'Ja Heer,' zei ze, 'ik geloof dat U de Messias bent, de Zoon van de God die naar de wereld zou komen.'

Na deze woorden ging ze terug, ze nam haar zuster Maria apart en zei: 'De Meester is er en Hij vraagt naar je.' Zodra Maria dit hoorde, ging ze naar Jezus toe, die nog niet in het dorp was, maar op de plek waar Marta Hem tegemoet was gekomen. Toen de Joden die bij haar waren om haar te

¹ Er zijn twee gebedsbezinningen die over een deel van dit verhaal gaan: nummer 214 over de verzen 17-27 en nummer 284 over de verzen 32-45.

² De verzen 1-2.8-16.18-19.28-33a (cursief) zijn facultatief.

troosten, Maria zo haastig zagen weggaan, liepen ze achter haar aan, want ze dachten dat ze naar het graf ging om daar te weklagen.

Zodra Maria op de plek kwam waar Jezus was en Hem zag, viel ze aan zijn voeten neer. Ze zei: 'Als U hier was geweest, Heer, zou mijn broer niet gestorven zijn!' Jezus zag hoe zij en de Joden die bij haar waren weeklaagden, en dat ergerde Hem.

Diep bewogen vroeg Hij: 'Waar hebben jullie hem neergelegd?' Ze zeiden: 'Kom maar kijken, Heer.' Jezus begon ook te huilen en de Joden zeiden: 'Wat heeft Hij veel van hem gehouden!' Maar er werd ook gezegd: 'Hij heeft de ogen van een blinde geopend, Hij had nu toch ook de dood van Lazarus kunnen voorkomen?' Ook dit ergerde Jezus.

Hij liep naar het graf, een spelonk met een steen voor de opening. Hij zei: 'Haal de steen weg.' Marta, de zuster van de dode, zei: 'Maar Heer, de stank! Hij ligt er al vier dagen!' Jezus zei tegen haar: 'Ik heb je toch gezegd dat je Gods grootheid zult zien als je gelooft?' Toen haalden ze de steen weg. Daarop keek Hij omhoog en zei: 'Vader, Ik dank U dat U Mij hebt verhoord. U verhoort Mij altijd, dat weet Ik, maar Ik zeg dit ter wille van al die mensen hier, opdat ze zullen geloven dat U Mij gezonden hebt.' Daarna riep Hij: 'Lazarus, kom naar buiten!' De dode kwam te voorschijn, zijn handen en voeten in linnen gewikkeld en zijn gezicht bedekt door een doek. Jezus zei tegen de omstanders: 'Maak de doeken los en laat hem gaan.' Veel Joden die naar Maria toe gekomen waren en gezien hadden wat Jezus deed, kwamen tot geloof in Hem.

Een woord bij het Woord

De *leerlingen* begrijpen slechts moeizaam dat Lazarus niet slaapt, maar ontslapen is. Jezus moet hun ronduit zeggen: 'Hij is gestorven.' En dan vernemen ze een verrassend nieuws: Jezus verheugt zich en wel omwille van hen. Lazarus is volgens Jezus gestorven om de leerlingen tot geloof te brengen. Na dit lang verhaal wordt ons niet meegedeeld of ze inderdaad geloven: het is op dit punt een open einde. Voor een keer is niet Petrus de woordvoerder, maar Tomas. Hij toont grote moed: hij nodigt de leerlingen uit om met Jezus te sterven.

De tweede figuur is *Marta*. Ze verlaat de groep van dood, rouw en verdriet om Jezus afzonderlijk te ontmoeten. Ze geeft eerst woorden aan haar joods 'weten': haar broer zal opstaan op de laatste dag. Maar na Jezus' zelfopenbaring als het leven zelf, ja, het eeuwige leven, komt ze tot 'geloof'. Ze gelooft dat Jezus de Christus is, en meer dan dat: Gods Zoon. Het is een voldragen christelijk geloof. Ze leeft in de dimensie van het eeuwige leven.

Haar zus *Maria* bevindt zich in een andere sfeer, die van de dood. Ze blijft de hele tijd omringd door de rouwklagers. Ze spreekt enkel haar teleurstelling uit dat Jezus niet is gekomen voordat Lazarus stierf. En ze wordt alleen genoemd in verband met het graf. De dood mag een mens uiteraard treffen: ook Jezus raakt in verwarring, weent tranen en is vol woede.

En *Lazarus*? Zijn naam betekent 'geholpen door God'. En of hij door God geholpen wordt! Hij staat op uit de dood. Hij komt uit het graf, waar hij al vier dagen in ligt. Maar voor de rest blijft hij totaal passief. In het begin van het verhaal laat niet hij Jezus roepen. Zijn twee zussen zenden een bericht. En ook als hij uit de dood is opgewekt, zegt hij niets. De lezer blijft met al zijn vragen achter. Wat betekent het voor iemand op te staan uit de dood?

De hoofdfiguur is uiteraard *Jezus*. Johannes geeft de grote sleutel: Jezus vertoeft 'aan de overkant' en ook daar in Betanië. Wat die overkant inhoudt, zien we vooreerst in zijn interpretatie van wat gaat gebeuren, in de inleiding van het verhaal. Het gaat niet om het sterven – hoe dood Lazarus ook is – maar om de verheerlijking van God en in het verlengde daarvan over de verheerlijking van de

Zoon van God. Maar het sterkst zien we die overkant in zijn gebed tot de Vader. Hij kan net als de Vader het leven geven, maar Hij doet dit enkel en alleen vanuit zijn eenheid met de Vader.

We horen Jezus overbekende woorden zeggen. Het begint met een van de zesentwintig Ik-ben-uitspraken in het Johannesevangelie: 'Ik ben de opstanding en het leven. Wie gelooft in Mij, zal leven, ook als hij sterft.' Onmiddellijk gevolgd door een schijnbare tegenstelling: 'Wie leeft en gelooft in Mij, zal niet sterven in eeuwigheid.' Het is waar, iedereen zal sterven. Maar Jezus is sterker dan de dood. Zijn woord dringt door tot in het graf, ook al ligt iemand er al vier dagen. En dat woord geeft het leven.

Maar er is een tweede uitspraak over sterven. Geloven in Jezus als de Christus en de Zoon van God doet een mens nu al vertoeven in het eeuwige leven. Die mens sterft niet 'in de eeuwigheid', die wondere dimensie waarin Jezus zich altijd bevindt. Het is een oproep om als verzezen persoon in het leven te staan, wat er ook gebeurt.

Het Woord in mijn leven

Geloof ik in Jezus als de opstanding en het leven? Kan ik tot Jezus de geloofsbelijdenis van Marta met heel mijn hart en ziel uitspreken? Waar verblijf ik nog in de sfeer van rouw en dood? Kan ik leven met vragen zonder antwoord? Ken ik de andere dimensie 'aan de overkant' – die van het eeuwige leven – en hoe leef ik daarin?

Bidden met het Woord

Heer Jezus,
Gij zijt de Christus.
Gij zijt de Zoon van God.
Gij zijt de opstanding.
Gij zijt het eeuwige leven.
Ja, Gij weent om Lazarus,
de dood verwacht U
en maakt U kwaad.
Maar in eenheid met de Vader
reikt Uw schreeuw
tot in de kern van de dood.
Gij doet mensen verrijzen
en laat hen leven aan de overkant,
die wondere ruimte
waar mensen niet meer sterven.
Ik geloof dit, Heer,
maar kom mijn twijfel te hulp. Amen.

© Eric Haelvoet 2014